

ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะทางวิชาชีพ ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และผู้สอบบัญชีภาษีอากร

Factors Affecting The Professional Skills of Certified Public Accountants and Tax Auditors

สุรเดช เล็กแจ้ง*
ประเวศ เพ็ญภูมิกุล*

บทคัดย่อ

การครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) อิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และ 2) อิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีภาษีอากร กลุ่มตัวอย่างคือผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และผู้สอบบัญชีภาษีอากรในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 354 คน เครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติวิเคราะห์คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความรู้ทางวิชาชีพ ประสบการณ์จากการทำงาน และการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ส่งผลทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.357, 0.209 และ 0.353 ตามลำดับ และ 2) ความรู้ทางวิชาชีพ ประสบการณ์จากการทำงาน และ

การพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ส่งผลทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีภาษีอากร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.532, 0.174 และ 0.239 ตามลำดับ

คำสำคัญ: ทักษะทางวิชาชีพ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ผู้สอบบัญชีภาษีอากร

Abstract

The purpose of this study is 1) professional knowledge, work experience and continuous professional development have positive impact on the professional skills of certified public accountants and 2) professional knowledge, work experience and continuous

*หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม

professional development have positive impact on the professional skills of tax auditors. The samples are 354 licensed auditor in Bangkok the questionnaires conduct collection the data then analysis by statistics such as frequency, percentage, SD and multiple regression analysis.

The result indicated that: (1) professional knowledge work experience and continuous professional development have positive impact on the professional skills of certified public accountants, with regression coefficients of 0.357, 0.209 and 0.353, respectively, and (2) professional knowledge. Work experience and continuous professional development have positive impact the professional skills of the tax auditor. The coefficients of regression were 0.532, 0.174 and 0.239, respectively.

Keywords: Professional Skill, Certified Public Accountants, Certified Tax Auditors

บทนำ

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2560) ในช่วงปี พ.ศ. 2557 สมาพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ ได้ออกมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 2 โดยแบ่งทักษะวิชาชีพออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) ความรู้ทางวิชาชีพ (Professional Knowledge) ซึ่งกำหนดไว้ 3 ด้าน คือ ความรู้ด้านการเงินการบัญชีและความรู้ที่เกี่ยวข้อง ความรู้ด้านองค์กรและธุรกิจ และความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งงานวิจัยนี้จะทำการศึกษาด้านความรู้ทางบัญชีและด้านความรู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ การภาษีอากร (2) ประสบการณ์จากการทำงาน (Working Experience) ได้กำหนดไว้ทั้งทางด้าน

การฝึกงานที่แสดงถึงความสามารถในการทำงานหน้าที่ต่าง ๆ ของนักวิชาชีพบัญชีผ่านประสบการณ์ทำงานจริง รวมถึงประสบการณ์ต่อเนื่องในด้านบัญชีของนักวิชาชีพบัญชี (3) การพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Continuing Professional Development) ได้กำหนดไว้ว่าการส่งเสริมที่จะทำให้เกิดความสามารถในการทำงานได้ จะเป็นการพัฒนาตนเองผ่านกระบวนการศึกษา การฝึกอบรม หรือการได้รับข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาซึ่งการพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2560) ได้ออกข้อกำหนดเรื่อง “หลักเกณฑ์การพิจารณาคุณวุฒิการศึกษาของผู้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พ.ศ.2549” ว่าด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณารายวิชาทางวิชาชีพที่ศึกษาในระดับปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาจะต้องสอบผ่านวิชาบัญชีจำนวน 8 รายวิชา และต้องยื่นขอขึ้นทะเบียนฝึกหัดงานกับสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ นอกจากนั้นสภาวิชาชีพบัญชียังได้ออกข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 18) เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการฝึกงาน การทดสอบเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีของผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 1) พ.ศ. 2552 ซึ่งกำหนดให้ฝึกงานเป็นเวลาต่อเนื่องกันไม่น้อยกว่าสามปี ข้อกำหนดดังกล่าวได้กำหนดขึ้นมาเพื่อให้ นักบัญชีวิชาชีพมีเวลาฝึกงานรวมกันไม่น้อยกว่าสามพันชั่วโมง และยังกำหนดให้มีการสอบวิชาการสอบบัญชี 1 วิชาการสอบบัญชี 2 และวิชาการสอบบัญชีที่ประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์ซึ่งจะต้องมีเวลาฝึกหัดงานเป็นเวลาต่อเนื่องกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และมีเวลาฝึกงานรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งพันชั่วโมง และได้กำหนดข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 15) เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการเข้ารับการฝึกอบรมหรือเข้าร่วมประชุมสัมมนาเพื่อพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พ.ศ.2550 ต้องมีจำนวน 12 ชั่วโมง สำหรับปีก่อนปีที่ใบอนุญาตสิ้นผล ซึ่งข้อกำหนด

เหล่านี้สภาวิชาชีพบัญชีได้กำหนดมาเพื่อให้กับบัญชีที่เป็นสมาชิกของสภาวิชาชีพบัญชี ได้ปฏิบัติตามไม่ว่าจะเป็นผู้ทำบัญชีหรือผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ข้อกำหนดเหล่านี้เป็นข้อกำหนดที่ยังสอดคล้องกับเอกสารการศึกษาวิธีวัดผลสมรรถนะไว้ในแนวปฏิบัติทางการศึกษาระหว่างประเทศ (IEP) ฉบับที่ 2 ของสมาพันธ์นักบัญชีสากลและปัจจุบันได้ออกมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับนักวิชาชีพบัญชี (International Accounting Education Standard for Professional Accountants : IES) จำนวน 8 ฉบับ เพื่อให้ประเทศสมาชิกได้ถือปฏิบัติตามรวมถึงประเทศไทยด้วย จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยพบว่างานวิจัยเชิงประจักษ์เกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีและผู้สอบบัญชีของประเทศไทยยังไม่ได้ได้รับความสนใจเท่าที่ควร โดยพิจารณาได้จากงานวิจัยเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีและผู้สอบบัญชีของประเทศไทยยังมีอยู่อย่างจำกัด อีกทั้งผู้วิจัยมีหน้าที่จัดอบรมพัฒนาความรู้ต่อเนื่อง (Continuing Professional Development: CPD) ให้กับกลุ่มอาชีพดังกล่าว และหลายครั้งได้รับเชิญไปทำหน้าที่เพิ่มทักษะทางวิชาชีพให้แก่ นักศึกษาคณะบัญชี มหาวิทยาลัยต่าง ๆ รวมทั้งการปฏิบัติงานในวิชาชีพบัญชี มองเห็นถึงความสำคัญของกลุ่มอาชีพนี้ ซึ่งต้องมีความรับผิดชอบอย่างสูงต่อการรับรองงบการเงินของธุรกิจต่าง ๆ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจในกลุ่มวิชาชีพบัญชีที่เกี่ยวกับงานสอบบัญชี สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการที่จะเน้นศึกษาเฉพาะมาตรฐาน ฉบับที่ 2, 3, 5 และ 7 เท่านั้น ซึ่งมีการบัญญัติถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ

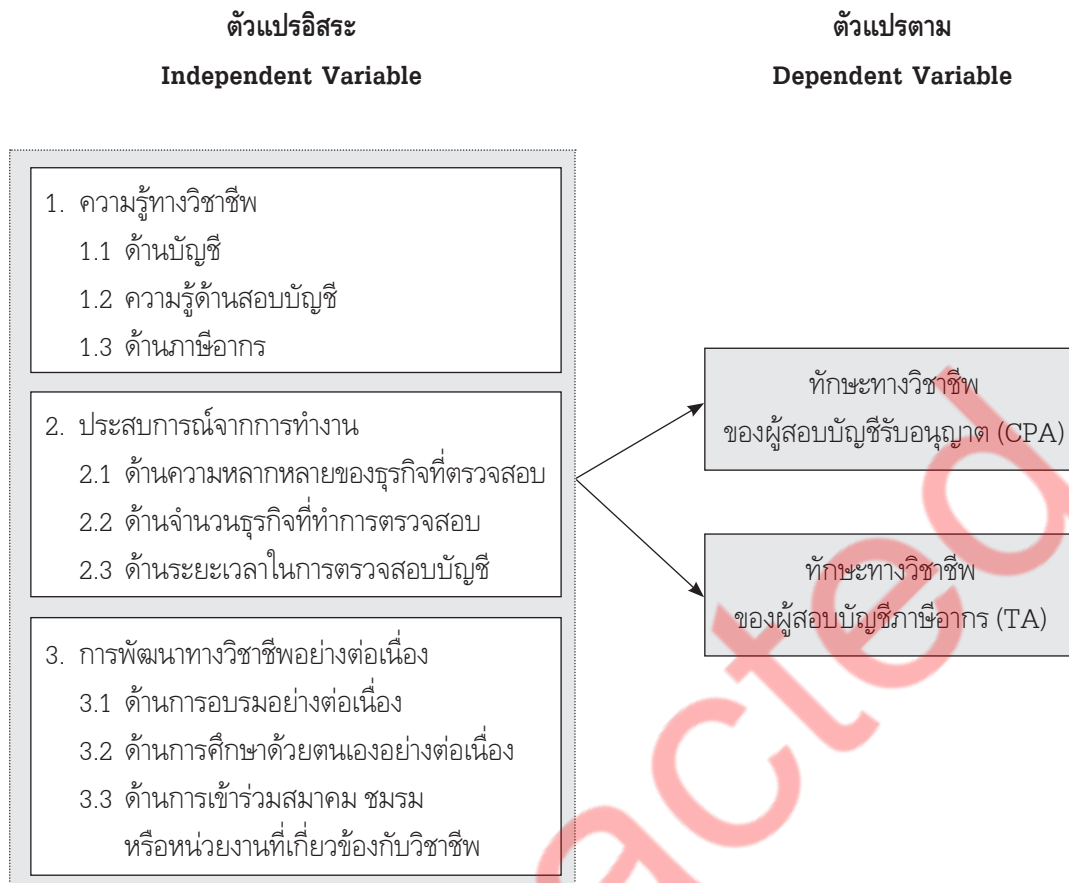
ทักษะทางวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี โดยผลที่ได้รับจากงานวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลแก่หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลวิชาชีพบัญชี และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงานตามสภาพที่สอดคล้องความเป็นจริง และ อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงหลักสูตรสำหรับการเรียนการสอนวิชาชีพบัญชีต่อไปในภายภาคหน้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีภาษีอากร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากรครั้งนี้ ใช้แนวความคิดที่มาจากสมาพันธ์นักบัญชีสากล (IFAC) ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับนักวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 (IES 3) ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (Professional Accountant) จำเป็นต้องมีทักษะทางวิชาชีพ (Professional Skills) ประกอบกับการศึกษาแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี จึงสามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กลุ่มประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาในกลุ่มวิชาชีพบัญชี 2 กลุ่มประชากร คือ กลุ่มผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) และกลุ่มผู้สอบบัญชีภาษีอากร (TA) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล การที่เลือกกลุ่มประชากรทั้ง 2 กลุ่มนี้ เป็นผลจากการที่เป็นกลุ่มนักวิชาชีพบัญชีทางด้านการตรวจสอบและรับรองงบการเงินให้แก่ธุรกิจต่างๆ ทั้งขนาดย่อมและขนาดใหญ่ ซึ่งถือว่าเป็นวิชาชีพบัญชีที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการดำเนินงานทางธุรกิจในประเทศไทย และยังเป็นกลุ่มประชากรที่สามารถระบุจำนวนแน่นอนได้ โดยเป็นกลุ่มประชากรที่ปรากฏใน “บัญชีรายชื่อผู้สอบ

บัญชีรับอนุญาต (CPA)” ณ วันที่ 25 มกราคม 2560 จำนวน 1,025 คน (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560) และในบัญชีรายชื่อ “ผู้สอบบัญชีภาษีอากร (TA)” ซึ่งประกาศไว้ใน เว็บไซต์ของกรมสรรพากร ณ วันที่ 19 มกราคม 2560 จำนวน 2,042 คน (กรมสรรพากร, 2560) รวมจำนวน 3,067 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมรับความคลาดเคลื่อนในการเลือกตัวอย่าง 5% โดยมีขั้นตอนการกำหนดขนาดและสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ยามาเน่ (Yamane) จากการแทนค่าในสูตรได้ขนาดตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 354 คน

แต่เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล ซึ่งอัตราการตอบกลับค่อนข้างต่ำ จึงได้เพิ่มขนาดตัวอย่างเป็น 500 คนโดยคำนวณขนาดตัวอย่างตามสัดส่วนจำนวนของกลุ่มผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) และกลุ่มผู้สอบบัญชีภาษีอากร (TA) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ หลังจากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายภายในเขตกรุงเทพมหานคร และเขตปริมณฑลของกลุ่มผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) และภายในเขตกรุงเทพมหานคร และเขตปริมณฑลของกลุ่มผู้สอบบัญชีภาษีอากร (TA) ได้ขนาดตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีระดับการวัดข้อมูลแบบมาตรวัดอันตรภาคชั้น (Interval Scale)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปร ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระ ได้แก่ ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ค่า Tolerance และค่า VIF (Variance inflation factor)
4. สถิติอนุมาน (Inference Statistics) ประกอบด้วย การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากรที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร และเขตปริมณฑล จำนวน 354 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.19 อายุมากกว่า 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 66.38 อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครคิดเป็นร้อยละ 74.01 การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 57.06 มีประสบการณ์การทำงานด้านบัญชีมากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 66.95 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 72.03 มีประสบการณ์ด้านการเป็นผู้สอบบัญชี มากกว่า 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 66.10 มีจำนวนพนักงานที่ทำงานอยู่ในปัจจุบันน้อยกว่า 50 คน คิดเป็นร้อยละ 87.57 จำนวนผู้ใช้บริการ (ลูกค้า) ที่ให้บริการตรวจสอบบัญชีต่อปีน้อยกว่า 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.23

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม

ความรู้ทางด้านวิชาชีพบัญชี มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความรู้ด้านวิชาชีพบัญชี ความรู้ทางวิชาชีพด้านสอบบัญชี และความรู้ทางวิชาชีพด้านภาษีอากร อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ประสิทธิภาพการทำงานของผู้สอบบัญชีมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านประสิทธิภาพ การทำงานด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบ ประสิทธิภาพการทำงานด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ และประสิทธิภาพการทำงานด้านระยะเวลาในการตรวจสอบ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก การพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องของผู้สอบบัญชีมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ด้านการอบรมอย่างต่อเนื่องของผู้สอบบัญชี ด้านการศึกษาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และด้านการเข้าร่วมสมาคม ชมรม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ทักษะทางวิชาชีพมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเป็นอิสระในด้านความความสามารถในการเป็นผู้นำของการ

สอบบัญชีโดยมีหลักการของการมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี การอาศัยความชำนาญและไหวพริบอย่างผู้สอบบัญชี มืออาชีพในการรวบรวมข้อเท็จจริง ข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติงานมีความเชื่อถือได้ มีการตรวจทานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อแสดงความเห็นหรือรายงาน การตรวจพบเกี่ยวกับความถูกต้องของงบการเงิน ของกิจการอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยตาม วัตถุประสงค์หลักของการวิจัย พบว่า

ผลการศึกษาค้นคว้ามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา อิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะทางวิชาชีพของ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และเพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัย ที่ส่งผลต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีภาษีอากร

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ความรู้ทาง วิชาชีพ ประสบการณ์จากการทำงาน และการพัฒนา ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ส่งผลทางบวกต่อทักษะ ทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ความรู้ทาง วิชาชีพ ได้แก่ ด้านบัญชี ด้านสอบบัญชี และด้านภาษี อากร ส่งผลทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชี รับอนุญาต

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 ประสบการณ์ จากการทำงาน ได้แก่ ด้านความหลากหลายของธุรกิจ ที่ทำการตรวจสอบ ด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ และด้านระยะเวลาในการตรวจสอบบัญชี ส่งผลทางบวก ต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 4 การพัฒนา ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ด้านการอบรมอย่าง ต่อเนื่อง ด้านการศึกษาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และ ด้านการเข้าร่วมสมาคม ชมรม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับวิชาชีพ ส่งผลทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบ บัญชีรับอนุญาต

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 5 ความรู้ทาง วิชาชีพ ประสบการณ์จากการทำงาน และการพัฒนาทาง วิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ส่งผลทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพ ของผู้สอบบัญชีภาษีอากร

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 6 ความรู้ทาง วิชาชีพ ได้แก่ ด้านบัญชี ด้านสอบบัญชี และด้านภาษี อากร ส่งผลทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชี ภาษีอากร

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 7 ประสบการณ์ จากการทำงาน ได้แก่ ด้านความหลากหลายของธุรกิจ ที่ทำการตรวจสอบ ด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ และด้านระยะเวลาในการตรวจสอบบัญชี ส่งผลทางบวก ต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีภาษีอากร

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 8 การพัฒนา ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ด้านการอบรมอย่าง ต่อเนื่อง ด้านการศึกษาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และ ด้านการเข้าร่วมสมาคม ชมรม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับวิชาชีพ ส่งผลทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบ บัญชีภาษีอากร

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ทางวิชาชีพ ประสบการณ์จากการทำงาน และการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ตัวแปร	Standardized Coefficients	t-value	Sig.
KGL	.357*	4.889	.000
EXP	.209*	2.423	.017
CPD	.353*	3.907	.000

$n = 118, R^2 = .812, F = 73.654, \text{Sig} = .000$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งหมด พบว่า ตัวแปรทั้งหมดสามารถพยากรณ์คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 81.20% นั่นคือ สมมติฐานที่ 1 ได้รับการสนับสนุน เมื่อพิจารณา รายตัวแปร พบว่า ตัวแปรทั้ง 3 ตัว ส่งผลทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ตัวแปรความรู้

ทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชี (Beta = .357) ตัวแปรประสบการณ์ในการทำงานของผู้สอบบัญชี (Beta = .209) และตัวแปรประสบการณ์ในการทำงานของผู้สอบบัญชี (Beta = .353) ดังนั้น สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานตามวิธี Enter คือ

$$CPA = .357 \cdot KGL + .209 \cdot EXP + .353 \cdot CPD \quad \dots\dots\dots (1)$$

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ ด้านบัญชี ด้านสอบบัญชี และด้านภาษีอากร ส่งผลต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ตัวแปร	Standardized Coefficients	t-value	Sig.
KAC	.194	1.665	.099
KAD	.421*	4.027	.000
KRC	.178*	1.921	.057

$n = 118, R^2 = .717, F = 40.195, \text{Sig} = .000$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งหมด พบว่า ตัวแปรทั้งหมดสามารถพยากรณ์คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 71.70% นั่นคือ สมมติฐานที่ 2 ได้รับการสนับสนุน เมื่อพิจารณา รายตัวแปร พบว่า ตัวแปร 1 ตัว ส่งผลทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ตัวแปรความรู้ทางวิชาชีพด้านสอบบัญชี (Beta = .421) และ ส่วนตัวแปรอีก 2 ตัว ไม่ส่งผลกระทบทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ตัวแปรความรู้ทางวิชาชีพด้านภาษีอากร (Beta = .178) และ ตัวแปรความรู้ทางวิชาชีพด้านบัญชี (Beta = .194) ดังนั้น สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐานตามวิธี Enter คือ

$$CPA = .194 * KAC + .421 * KAD + .178 * KRD$$

..... (2)

จากตารางผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งหมด พบว่า ตัวแปรทั้งหมดสามารถพยากรณ์

คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 75.40% นั่นคือ สมมติฐานที่ 3 ได้รับการสนับสนุนเมื่อพิจารณา รายตัวแปร พบว่า ตัวแปร 2 ตัว ส่งผลทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ตัวแปรประสบการณ์การทำงานด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบ (Beta = .339) และตัวแปรประสบการณ์การทำงานด้านระยะเวลาในการตรวจสอบบัญชี (Beta = .552) ส่วนตัวแปรอีก 1 ตัว ไม่ส่งผลกระทบทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ตัวแปรประสบการณ์การทำงานด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ (Beta = -.186) ดังนั้น สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐานตามวิธี Enter คือ

$$CPA = .339 * EAT + -.186 * EAN + .552 * EAP$$

..... (3)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของประสบการณ์จากการทำงาน ได้แก่ ด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ ด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ และด้านระยะเวลาในการตรวจสอบบัญชี ส่งผลต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ตัวแปร	Standardized Coefficients	t-value	Sig.
EAT	.339*	4.435	.000
EAN	-.186*	-.186	.853
EAP	.552*	7.161	.000

$$n = 118, R^2 = .754, F = 50.195, Sig = .000$$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ด้านการอบรมอย่างต่อเนื่อง ด้านการศึกษาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และด้านการเข้าร่วมสมาคม ชมรม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ ส่งผลต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ตัวแปร	Standardized Coefficients	t-value	Sig.
CDT	.076*	3.333	.001
CDE	.077*	4.419	.000
CDC	.056*	3.349	.001

$n = 118$, $R^2 = .748$, $F = 48.296$, $Sig = .000$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ทางวิชาชีพ ประสบการณ์จากการทำงาน และการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีภาษีอากร

ตัวแปร	Standardized Coefficients	t-value	Sig.
KGL	.532*	10.698	.000
EXP	.174*	3.221	.001
CPD	.239*	4.252	.000

$n = 236$, $R^2 = .860$, $F = 220.299$, $Sig = .000$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งหมด พบว่า ตัวแปรทั้งหมดสามารถพยากรณ์คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 74.80% นั่นคือ สมมติฐานที่ 4 ได้รับการสนับสนุน เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ตัวแปรทั้ง 3 ตัว ส่งผลทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ตัวแปรการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องด้านการอบรมอย่างต่อเนื่อง (Beta = .076) ตัวแปรการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องด้านการศึกษาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (Beta = .077) และตัวแปรการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องด้านการเข้าร่วมสมาคม ชมรม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ (Beta = .056) ดังนั้น สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐานตามวิธี Enter คือ

$$CPA = .076 * CDT + .077 * CDE + .056 * CDC$$

..... (4)

จากตารางผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งหมด พบว่า ตัวแปรทั้งหมดสามารถพยากรณ์คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 86.00% นั่นคือ สมมติฐานที่ 5 ได้รับการสนับสนุน เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ตัวแปรทั้ง 3 ตัว ส่งผลทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ตัวแปรความรู้ทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชี (Beta = .532) ตัวแปรประสบการณ์ในการทำงานของผู้สอบบัญชี (Beta = .174) และการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องของผู้สอบบัญชี (Beta = .239) ดังนั้น สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐานตามวิธี Enter คือ

$$TA = .532 * KGL + .174 * EXP + .239 * CPD$$

..... (5)

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ ด้านบัญชี ด้านสอบบัญชี และด้านภาษีอากร ส่งผลต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีอากร

ตัวแปร	Standardized Coefficients	t-value	Sig.
KAC	.407*	6.319	.000
KAD	.370*	6.409	.000
KRC	.137*	2.734	.007

$$n = 236, R^2 = .830, F = 170.638, Sig = .000$$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งหมด พบว่า ตัวแปรทั้งหมดสามารถพยากรณ์คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 83.00% นั่นคือ สมมติฐานที่ 6 ได้รับการสนับสนุน เมื่อพิจารณา รายตัวแปร พบว่า ตัวแปรทั้ง 3 ตัว ส่งผลทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ตัวแปรความรู้ทางวิชาชีพด้านบัญชี (Beta = .407) ตัวแปรความรู้ทางวิชาชีพด้านสอบบัญชี (Beta = .370) และความรู้ทางวิชาชีพด้านภาษีอากร (Beta = .137) ดังนั้น สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานตามวิธี Enter คือ

$$TA = .407 \cdot KAC + .370 \cdot KAD + .137 \cdot KRD$$

..... (6)

จากตารางผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งหมด พบว่า ตัวแปรทั้งหมดสามารถพยากรณ์

คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 74.20% นั่นคือ สมมติฐานที่ 7 ได้รับการสนับสนุน เมื่อพิจารณา รายตัวแปร พบว่า ตัวแปร 2 ตัว ส่งผลทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ตัวแปรประสิทธิภาพการทำงานด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบ (Beta = .265) และตัวแปรประสิทธิภาพการทำงานด้านระยะเวลาในการตรวจสอบบัญชี (Beta = .513) ส่วนตัวแปรอีก 1 ตัว ไม่ส่งผลทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือตัวแปรประสิทธิภาพการทำงานด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ (Beta = .040) ดังนั้น สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานตามวิธี Enter คือ

$$TA = .265 \cdot EAT + .040 \cdot EAN + .513 \cdot EAP$$

..... (7)

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของประสิทธิภาพการทำงาน ได้แก่ ด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ ด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ และด้านระยะเวลาในการตรวจสอบบัญชี ส่งผลต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีภาษีอากร

ตัวแปร	Standardized Coefficients	t-value	Sig.
EAT	.265*	4.165	.000
EAN	.040*	.562	.574
EAP	.513*	7.808	.000

$$n = 236, R^2 = .742, F = 94.940, Sig = .000$$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ด้านการอบรมอย่างต่อเนื่อง ด้านการศึกษาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และด้านการเข้าร่วมสมาคม ชมรม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ ส่งผลต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีภาษีอากร

ตัวแปร	Standardized Coefficients	t-value	Sig.
CDT	.342*	5.916	.000
CDE	.271*	4.682	.000
CDC	.273*	4.911	.000

$n = 236, R^2 = .750, F = 99.279, Sig = .000$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งหมด พบว่า ตัวแปรทั้งหมดสามารถพยากรณ์คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 75.00% นั่นคือ สมมติฐานที่ 8 ได้รับการสนับสนุน เมื่อพิจารณา รายตัวแปร พบว่า ตัวแปรทั้ง 3 ตัว ส่งผลทางบวก ต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ตัวแปรการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องด้านการอบรมอย่างต่อเนื่อง (Beta = .342) ตัวแปรการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ด้านการศึกษาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (Beta = .271) และตัวแปรการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องด้านการเข้าร่วมสมาคม ชมรม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ (Beta = .273) ดังนั้น สมการพยากรณ์ ในรูปคะแนนมาตรฐานตามวิธี Enter คือ

$$TA = .342*CDT + .271*CDE + .273*CDC$$

..... (8)

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความรู้ทางด้านวิชาชีพบัญชี มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความรู้ด้านวิชาชีพบัญชี ความรู้ทางวิชาชีพด้านสอบบัญชี และความรู้ทางวิชาชีพด้านภาษีอากร อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

1.1 ด้านความรู้ด้านวิชาชีพบัญชี มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อัมพร เทียงตระกูล, 2557) โดยผลการศึกษาพบว่าความรู้ด้านวิชาชีพบัญชีของผู้สอบบัญชี มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้สอบบัญชีมีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงินเกี่ยวกับเรื่องสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของผู้ถือหุ้น รายได้ ค่าใช้จ่าย และเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

เกี่ยวกับเรื่องการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน การจัดรายการใหม่ การวัดมูลค่าเมื่อเริ่มแรก การวัดมูลค่าในภายหลัง และมีความเข้าใจเกี่ยวกับรายงานของผู้สอบบัญชีหรือรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี

1.2 ด้านความรู้ทางวิชาชีพด้านสอบบัญชี มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิมลฤดี ทศธร, 2551) โดยผลการศึกษาพบว่าความรู้ด้านสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้สอบบัญชีมีความรู้และความเข้าใจในมาตรฐานการสอบบัญชี เกี่ยวกับหลักฐานการสอบบัญชี ข้อตกลงในการรับงานสอบบัญชี วางแผนการตรวจสอบ รวมถึงแนวการสอบบัญชี การตรวจสอบยอดยกมาในการสอบบัญชีครั้งแรก การเลือกตัวอย่างในการสอบบัญชี เกี่ยวกับเรื่องเหตุการณ์ภายหลังวันที่ในงบการเงินการดำเนินงานต่อเนื่อง การใช้ผลงานของผู้อื่น และมีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการขอคำยืนยันจากบุคคลภายนอก การวิเคราะห์เปรียบเทียบ

1.3 ด้านความรู้ทางวิชาชีพด้านภาษีอากร มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สงกรานต์ ไกยวงษ์, 2553) โดยการศึกษาพบว่า ความรู้ทางด้านภาษีอากรของผู้สอบบัญชี มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้สอบบัญชีมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และภาษีอากรแสตมป์ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนปฏิบัติงานได้

2. ประสิทธิภาพการทำงานของผู้สอบบัญชี มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ด้านประสิทธิภาพการทำงานด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบ ประสิทธิภาพการทำงานด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ และประสิทธิภาพการทำงานด้านระยะเวลาในการตรวจสอบ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

2.1 ประสิทธิภาพการทำงานของผู้สอบบัญชีด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อัมพร เทียงตระกูล, 2557) โดยการศึกษาพบว่า ผู้สอบบัญชีสามารถแยกแยะและจำแนก รวมถึงการวิเคราะห์รายการต่างๆ ที่เกิดขึ้นในธุรกิจที่มีความแตกต่างกันได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง และในแต่ละปีผู้สอบบัญชีได้รับงานตรวจสอบบัญชีในกิจการ หรือธุรกิจที่ยังไม่มีความเชี่ยวชาญเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเป็นประสบการณ์ในการทำงานที่หลากหลาย และจากการตรวจสอบธุรกิจบริการ ธุรกิจซื้อขายไป ธุรกิจผลิต ธุรกิจนำเข้าส่งออก ทำให้เกิดการเรียนรู้และเป็นประสบการณ์ในการทำงานที่หลากหลาย

2.2 ประสิทธิภาพการทำงานด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชัชวิชัย คำภิรมย์, 2554) โดยการศึกษาพบว่า ผู้สอบบัญชีมีประสบการณ์การทำงานด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากประสบการณ์จากตรวจสอบทำให้ผู้สอบบัญชีได้รับการบริการใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และจำนวนธุรกิจที่ตรวจสอบ ทำให้มีประสบการณ์ในการตรวจสอบมากขึ้น

2.3 ประสิทธิภาพการทำงานด้านระยะเวลาในการตรวจสอบ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สงกรานต์ ไกยวงษ์, 2553) โดยการศึกษาพบว่าผู้สอบบัญชีมีประสบการณ์การทำงานด้านระยะเวลาในการตรวจสอบ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากผู้สอบบัญชีที่มีระยะเวลาการทำงานในหน้าที่ผู้สอบบัญชี ส่งผลให้เป็นผู้เชี่ยวชาญในงานตรวจสอบ และทำให้มีการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

3. การพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องของผู้สอบบัญชี มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการอบรมอย่างต่อเนื่องของผู้สอบบัญชี ด้านการศึกษาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และด้านการเข้าร่วมสมาคม ชมรม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

3.1 การพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องด้านการอบรมอย่างต่อเนื่องของผู้สอบบัญชี มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ดุจกมล นาจารย์, 2557) โดยการศึกษาพบการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องด้านการอบรมอย่างต่อเนื่องของผู้สอบบัญชี มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้สอบบัญชีที่มีการอบรมอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบมีคุณภาพถูกต้อง เชื่อถือได้ตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป ผู้สอบบัญชีได้ยอมรับและเตรียมพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงในมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงินต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและเชื่อมั่นว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนำไปสู่การดำเนินงานที่ดีและมีประสิทธิภาพ และผู้สอบบัญชีที่ได้อบรมสัมมนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีการเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้สอบบัญชีด้วยกัน ส่งผลให้การปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ บรรลุเป้าหมาย และตรงตามมาตรฐาน

3.2 การพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องด้านการศึกษาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ดุจกมล นาจารย์, 2557) โดยการศึกษาพบว่า การพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องด้านการศึกษาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้สอบบัญชีสามารถศึกษา ค้นหาค้นหาเพิ่มเติม เรียนรู้ด้วยตัวเอง จากแหล่งข้อมูลความรู้สำหรับงานได้จากที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน เมื่อมีประเด็นใหม่ ๆ เกิดขึ้น สามารถศึกษาหาข้อมูลจากหนังสือ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คำวินิจฉัย

ข้อหรือต่าง ๆ จะทำให้เกิดความเข้าใจในประเด็นนั้น ๆ ได้ การศึกษาด้วยตนเองเป็นการส่งเสริมการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

3.3 การพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องด้านการเข้าร่วมสมาคม ชมรม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ดุจกมล นาจารย์, 2557) โดยการศึกษาพบว่า ผู้สอบบัญชีเชื่อมั่นว่า การเข้าอบรมกับสมาคม ชมรม หรือหน่วยงานด้านวิชาชีพ สถาบันการศึกษา ทำให้สามารถติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิชาชีพได้เป็นอย่างดี การเข้าร่วมกิจกรรมของสมาคม ชมรมหรือหน่วยงานด้านวิชาชีพ สถาบันการศึกษา ทำให้มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในวิชาชีพเดียวกันทำให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดีและทำให้มีความชำนาญและมีความรู้ที่หลากหลาย จากการเข้ารับการอบรม

4. ความรู้ทางวิชาชีพ ประสบการณ์จากการทำงาน และการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องส่งผลทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต สอดคล้องกับแนวคิดของ (สงกรานต์ ไกวงษ์, 2553) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะความเป็นมืออาชีพของนักวิชาชีพบัญชีไทยในบทบาทของผู้สอบบัญชี ภาชีอากรและผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาต พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทักษะความเป็นมืออาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และผู้สอบบัญชีภาชีอากร ประกอบด้วย 1) ปัจจัยความรู้ทางด้านภาชีอากร 2) ปัจจัยความรู้ด้านการตรวจสอบ 3) ปัจจัยความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบ 4) ปัจจัยจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ 5) ปัจจัยระยะเวลาที่ทำงานด้านตรวจสอบบัญชี 6) ปัจจัยการเข้าอบรมพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง 7) ปัจจัยการศึกษาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้ใช้ความรู้ทางวิชาชีพเพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำเอาประสบการณ์

ในการตรวจสอบกิจการที่มีความแตกต่างของประเภทธุรกิจ ส่วนในด้านการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถวินิจฉัยในการสอบบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ความรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ ด้านบัญชี ด้านสอบบัญชี และด้านภาษีอากร ส่งผลทางบวกต่อ

ทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต สอดคล้องกับแนวคิดของ (วิมลฤดี ทัศธร, 2551) ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของความรู้ความสามารถด้านนวัตกรรมที่มีต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในสำนักงานบัญชี พบว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความคิดเห็นด้วย เกี่ยวกับการมีความรู้ความสามารถด้านนวัตกรรมโดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ความรู้ด้านบัญชีและด้านสอบบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพในงานตรวจสอบและความรู้ด้านภาษีอากรสามารถนำมาใช้ในการวางแผนปฏิบัติงานตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ประสิทธิภาพจากการทำงาน ได้แก่ ด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ ด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ และด้านระยะเวลาในการตรวจสอบบัญชี ส่งผลทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต สอดคล้องกับแนวคิดของ (อัมพร เทียงตระกูล, 2557) ศึกษาเรื่อง ความรู้ทางวิชาชีพ ทักษะทางวิชาชีพ และคุณค่าทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตภายใต้มาตรฐานสากลที่มีผลต่อการดำเนินงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของผู้ใช้บริการกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มเทคโนโลยีในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในสภาพปัจจุบันและที่บริษัทต้องการแตกต่างกัน มีผลต่อความรู้ทางวิชาชีพ ทักษะทางวิชาชีพและคุณค่าทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญที่ระดับ 0.05

ทั้งกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มเทคโนโลยี ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีประสบการณ์ด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบสามารถแยกแยะ จำแนกและวิเคราะห์รายการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในธุรกิจที่แตกต่างได้อย่างและระยะเวลาในการตรวจสอบส่งผลให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบเพิ่มขึ้น

7. การพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ด้านการอบรมอย่างต่อเนื่อง ด้านการศึกษาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และด้านการเข้าร่วมสมาคม ชมรม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ ส่งผลทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต สอดคล้องกับแนวคิดของ (ดุจกมล นาจารย์, 2557) ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการเรียนรู้ในวิชาชีพอย่างต่อเนื่องที่มีต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พบว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการเรียนรู้ในวิชาชีพอย่างต่อเนื่องโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้านการเรียนรู้จากการสะสมประสบการณ์ ด้านการเรียนรู้จากผู้อื่น และด้านการเรียนรู้ด้วยการหาและการสังเกต ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการเรียนรู้ในวิชาชีพอย่างต่อเนื่องมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการปฏิบัติงานสอบบัญชี ส่งผลให้ผลการปฏิบัติงานมีคุณภาพ บรรลุเป้าหมาย และตรงตามมาตรฐาน

8. ความรู้ทางวิชาชีพ ประสิทธิภาพจากการทำงาน และการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ส่งผลทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีภาษีอากร สอดคล้องกับแนวคิดของใคร (สงกรานต์ ใญะวงษ์, 2553) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะความเป็นมืออาชีพของนักวิชาชีพบัญชีไทยในบทบาทของผู้สอบบัญชีภาษีอากรและผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาต พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทักษะความเป็นมืออาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และผู้สอบบัญชี

ภาชีอากรประกอบด้วย 1) ปัจจัยความรู้ทางด้านภาชีอากร 2) ปัจจัยความรู้ด้านการตรวจสอบ 3) ปัจจัยความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบ 4) ปัจจัยจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ 5) ปัจจัยระยะเวลาที่ทำงานด้านตรวจสอบบัญชี 6) ปัจจัยการเข้าอบรมพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง 7) ปัจจัยการศึกษาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้ใช้ความรู้ทางวิชาชีพเพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำเอาประสบการณ์ในการตรวจสอบกิจการที่มีความแตกต่างของประเภทธุรกิจ ส่วนในด้านการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องทำให้สามารถวินิจฉัยในการสอบบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9. ความรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ ด้านบัญชี ด้านสอบบัญชี และด้านภาชีอากร ส่งผลทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีภาชีอากร สอดคล้องกับแนวคิดของ (สงกรานต์ ไกยวงษ์, 2553) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะความเป็นมืออาชีพของนักวิชาชีพบัญชีไทยในบทบาทของผู้สอบบัญชีภาชีอากรและผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาต พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทักษะความเป็นมืออาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาชีอากรประกอบด้วย 1) ปัจจัยความรู้ทางด้านภาชีอากร 2) ปัจจัยความรู้ด้านการตรวจสอบ 3) ปัจจัยความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบ 4) ปัจจัยจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ 5) ปัจจัยระยะเวลาที่ทำงานด้านตรวจสอบบัญชี 6) ปัจจัยการเข้าอบรมพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง 7) ปัจจัยการศึกษาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้สอบบัญชีภาชีอากร ที่ความรู้ด้านบัญชีและด้านสอบบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพในงานตรวจสอบและความรู้ด้านภาชีอากรสามารถนำมาใช้ในการวางแผนปฏิบัติงานตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10. ประสบการณ์จากการทำงาน ได้แก่ ด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ ด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ และด้านระยะเวลาในการตรวจสอบบัญชี ส่งผลทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีภาชีอากร สอดคล้องกับแนวคิดของ (บุญธรรม พรเจริญ, 2548) ศึกษาเรื่อง ปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติงานและการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีของผู้สอบบัญชีภาชีอากรตามมาตรา 3 สัตต แห่งประมวลรัษฎากร พบว่า ผู้สอบบัญชีภาชีอากรที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน ต่างประสบปัญหาที่ปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติงานและการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีของผู้สอบบัญชีภาชีอากร ในทุก ๆ ด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้สอบบัญชีภาชีอากรที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันต่างประสบปัญหาที่ปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติงานและการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีของผู้สอบบัญชีภาชีอากร ในทุก ๆ ด้านไม่แตกต่างกัน

11. การพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ด้านการอบรมอย่างต่อเนื่อง ด้านการศึกษาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และด้านการเข้าร่วมสมาคม ชมรม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ ส่งผลทางบวกต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีภาชีอากร สอดคล้องกับแนวคิดของ (สุริยงค์ วงศาพัฒนานันท์, 2557) ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องที่มีต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้สอบบัญชีภาชีอากรในประเทศไทย พบว่า ผู้สอบบัญชีภาชีอากรมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการอบรมอย่างต่อเนื่อง ด้านการศึกษาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และด้านการเข้าร่วม

กิจกรรมทางวิชาชีพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้สอบบัญชี ภาษีอากรมีความเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีการพัฒนา ความรู้อย่างต่อเนื่องโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ใน ระดับมาก ส่งผลกับความสำเร็จในการทำงานและบรรลุ เป้าหมายความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะ ทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบ บัญชีภาษีอากร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้การ

1.1 หน่วยงานกำกับดูแล อันได้แก่ สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ กรมสรรพากร กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ควรมีการปรับปรุงหลักสูตร ด้านการศึกษาวิชาชีพ มาตรฐานการศึกษาสากลให้กับ นักศึกษาคณะบัญชีในประเทศไทย

1.2 สถาบันจัดอบรมและให้บริการวิชาการ แก่สังคม ควรปรับปรุงหลักสูตรและข้อบังคับเกี่ยวกับการ ศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ สำหรับผู้สอบบัญชี รับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากร

1.3 หน่วยงานกำกับดูแลผู้สอบบัญชี รับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากร ควรกำหนด ข้อกฎหมายและข้อกำหนดทางวิชาชีพในการพัฒนา เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี และประมวลรัษฎากร

1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนด แนวทางในการพัฒนาผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและ

ผู้สอบบัญชีภาษีอากรให้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และพร้อมในการทำงานอย่างน่าเชื่อถือ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการได้ศึกษากลุ่มประชากร ทางวิชาชีพบัญชี 2 กลุ่ม คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และผู้สอบบัญชีภาษีอากรยังมีบางเรื่องที่มีความคิดเห็น แตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นมุมมองทางความรู้ ด้าน ประสบการณ์ ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ในการให้บริการก็ยังคงแตกต่างกันทั้งที่อยู่ในสายวิชาชีพ การตรวจสอบด้วยกัน ในอนาคตต่อไปอาจจะต้อง ศึกษากลุ่มประชากรทางวิชาชีพบัญชีกลุ่มอื่น ทุกกลุ่ม แล้วนำมาเปรียบเทียบกัน จะได้มองเห็นภาพกว้าง ในสาขาของวิชาชีพบัญชี

2.2 ในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้ทางวิชาชีพ ปัจจัยด้านประสบการณ์ จากการ ทำงาน และปัจจัยด้านการพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่อง ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งในปัจจัยหลายๆ ด้านที่ส่งผล ต่อทักษะของผู้สอบบัญชี ดังนั้นในอนาคตอาจจะต้อง ศึกษาปัจจัยอื่น เช่น ทางด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณ วิชาชีพของผู้ตรวจสอบบัญชี

2.3 ในการศึกษางานวิจัยนี้ ได้จำกัด กลุ่มตัวอย่างเฉพาะ ในเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล งานวิจัยในอนาคตอาจจะศึกษาปัจจัยที่ ส่งผลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และผู้สอบบัญชีภาษีอากรทั่วประเทศ

บรรณานุกรม

- กรมสรรพากร. (2560). “รายชื่อผู้สอบบัญชีภาษีอากร”. พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://www.rd.go.th> สืบค้น 25 มกราคม 2560.
- ชัยวิชญ์ คำภิรมย์ และคณะ. (2554). **ผลกระทบของความรู้ความสามารถทางการบัญชีและประสบการณ์ด้านการสอบบัญชี ที่มีต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย**. มหาสารคาม: คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อัมพร เทียงตระกูล (2557). **ความรู้ทางวิชาชีพ ทักษะทางวิชาชีพ และคุณค่าทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตภายใต้มาตรฐานสากลที่มีผลต่อการดำเนินงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของผู้ให้บริการกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มเทคโนโลยีในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ดุจกมล นาคจารย์. (2557). **ผลกระทบของการเรียนรู้ในวิชาชีพอย่างต่อเนื่องที่มีต่อคุณภาพการปฏิบัติงานการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะการบัญชีและการจัดการ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สงกรานต์ ไกยวงษ์. (2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะความเป็นมืออาชีพของนักวิชาชีพบัญชีไทยในบริบทของผู้สอบบัญชีภาษีอากรและผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาต**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2560). “พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2547” “International Education Standards (IES)”. พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://www.fap.or.th> สืบค้น 31 มกราคม 2560.
- สุริยงค์ วงศ์พัฒนานันท์. (2557). **ผลกระทบของการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.